

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 98/2022-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátska kancelária, Teodora Tekela 23, Trnava, proti postupu Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 23To/12/2021 a jeho rozsudku z 23. marca 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 8 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23To/12/2021 a jeho rozsudkom z 23. marca 2021. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ po tom, ako na hlavnom pojednávaní v trestnej veci vedenej proti jeho osobe urobil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (t. j., že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe a ľutuje svoje konanie), bol rozsudkom Okresného súdu Partizánske (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1T/74/2020-256 z 13. januára 2021 uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, pre ktorý bol odsúdený podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, § 36 písm. l), § 37 písm. m) a § 39

ods. 2 písm. d) a ods. 4 Trestného zákona *per analogiam* na trest odňatia slobody vo výmere 80 mesiacov nepodmienečne, so zaradením sťažovateľa na jeho výkon do ústavu so stredným stupňom stráženia. Zároveň bol sťažovateľovi uložený ochranný dohľad v trvaní 1 roka, trest prepadnutia v rozsudku špecifikovaných vecí a ochranné protitoxikomanické liečenie ambulantnou formou.

3. Na základe odvolania prokurátora Okresnej prokuratúry Partizánske (ďalej len „okresná prokuratúra“) krajský súd napadnutým rozsudkom č. k. 23To/12/2021-275 z 23. marca 2021 podľa § 321 ods. 1 písm. d) a e) a ods. 2 Trestného poriadku zrušil prvostupňové rozhodnutie vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám pri nezmenenom výroku o vine rozhodol tak, že sťažovateľa odsúdil podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 36 písm. n), § 37 písm. m) a § 38 ods. 2 Trestného zákona k trestu odňatia slobody na 10 rokov so zaradením sťažovateľa na jeho výkon do ústavu so stredným stupňom stráženia.

II. Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému postupu a rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej tvrdí, že spôsob, akým krajský súd aplikoval relevantnú právnu úpravu na jeho prípad, vykazuje znaky svojvôle a arbitrárnosti.

5. Sťažovateľ argumentuje, že krajský súd pri rozhodovaní o treste na rozdiel od okresného súdu neprihliadol na poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. 1) Trestného zákona, t. j. neakceptoval úprimné oľutovanie spáchaného trestného činu sťažovateľom, a tento verdikt konajúci súd prijal s prihliadnutím na rozhodnutie Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 3T/6/2017 z 15. februára 2017, od ktorého sa odvíjala právna kvalifikácia skutku, pre ktorý bol uložený aktuálny trest v napadnutom konaní, čo je podľa sťažovateľa neprípustné (poukázal pritom na § 38 ods. 1 Trestného zákona).

6. Podľa sťažovateľa takýto zjednodušený prístup by v súdnej praxi znamenal, že v prípade odsudzovania páchatel'ov obzvlášť závažného zločinu podľa § 172 ods. 2 písm. a) Trestného zákona by sa úprimné oľutovanie trestného činu a priznanie poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. 1) Trestného zákona nemohlo nikdy použiť.

7. Sťažovateľ je presvedčený, že krajský súd nemohol a nemal odôvodniť takýto postup s poukazom na iné (zrejme predošlé, pozn.) rozhodnutia, ktoré vôbec nemal k dispozícii [odsúdenia pre prečiny podľa § 348 ods. 1 písm. d) Trestného zákona], t. j. súd tieto spisové materiály a rozhodnutia nemal možnosť preskúmať a oboznámiť sa s nimi na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí bez toho, aby súd dal sťažovateľovi možnosť sa k tomuto vyjadriť. Uvedenú skutočnosť považuje za porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie, ktorého súčasťou je aj právo na obhajobu.

8. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd sa skutočnosťami dôležitými pre rozhodnutie o predmetnej otázke nezaoberal, nehodnotil prístup sťažovateľa k jeho vlastnej trestnej činnosti v danom konaní, pritom samotná obžaloba konštatovala, že trestnú činnosť úprimne oľutoval.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 8 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23To/12/2021 a jeho rozsudkom z 23. marca 2021, ku ktorému malo dôjsť neakceptovaním poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona odvolacím súdom pri rozhodovaní o treste sťažovateľa, t. j. neprihliadnutím na to, že sťažovateľ sa priznal k spáchaniu trestného činu a trestný čin úprimne oľutoval.

10. Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou predovšetkým pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci (tu všeobecného súdu), ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

11. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19.2.1998).

12. Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka (strany) konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka (strany konania) primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

13. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

14. Z uvedených hľadísk ústavný súd pristúpil k preskúmaniu ústavnej udržateľnosti rozsudku krajského súdu č. k. 23To/12/2021 z 23. marca 2021.

15. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia ozrejmil, že vo vzťahu k uznaniu poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona musí byť priznanie páchatel'a sprevádzané aj úprimným oľutovaním, čo v prípade obžalovaného – sťažovateľa, ktorý už bol súdne trestaný za rovnaký trestný čin [rozsudok Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 3T/6/2017 z 15. februára 2017 za zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona, pozn.], a to na nepodmienečný trest odňatia slobody, nebolo možné akceptovať. Odvolací súd uviedol, že sťažovateľ už v predchádzajúcom trestnom konaní vedenom proti nemu skutok priznal a úprimne oľutoval. Bezprostredne po výkone trestu odňatia slobody za tento predchádzajúci skutok sa však trestnej činnosti dopustil opakovane. Uvedené podľa krajského súdu jednoznačne svedčilo jednak o jeho „*ťažšej napravitel'nosti*“, ako aj o „*neúprimnosti jeho oľutovania*“, preto priznanie tejto poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona okresným súdom bolo nesprávne.

16. Prihliadajúc na predchádzajúci život sťažovateľa, krajský súd nevzhladol u neho s poukazom na jeho trestnú minulosť ani okolnosť pre mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody podľa § 39 ods. 2 písm. d) a ods. 4 Trestného zákona *per analogiam*. Odvolací súd uznal, že stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Tpj 55/2016 síce uvedené pripúšťa, avšak nie v každom prípade prichádza do úvahy. V prípade sťažovateľa išlo o osobu 7-krát súdne trestanú, pritom pred aktuálne mu za vinu kladenou trestnou činnosťou okrem už spomenutého odsúdenia za rovnakú trestnú činnosť vykonal aj 3 ďalšie nepodmienečné tresty odňatia slobody za inú trestnú činnosť. Len vďaka zahladenému odsúdeniu za trestný čin lúpeže nebol postihovaný za opakované spáchanie zločinu, čo by malo negatívny vplyv na trestnú sadzbu a znamenalo by to jej podstatné zvýšenie podľa § 38 ods. 5 Trestného zákona.

17. Krajský súd teda prisvedčil argumentom uvedeným v odvolaní prokurátora okresnej prokuratúry a uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody v zákonnej trestnej sadzbe, a to na jej samej dolnej hranici s prihliadnutím práve na jeho vyhlásenie o vine, ktorým dosiahol, že mu trest nebol ukladaný v hornej polovici trestnej sadzby.

18. Za potrebné však považoval krajský súd priznať sťažovateľovi (na rozdiel od okresného súdu) poľahčujúcu okolnosť uvedenú v § 36 písm. n) Trestného zákona, pretože sťažovateľ urobil vyhlásenie o vine, ktoré súd prvého stupňa prijal. Vzhľadom na to, že sťažovateľ bol už za trestný

čin odsúdený, krajský súd mu priznal aj priťažujúcu okolnosť uvedenú v § 37 písm. m) Trestného zákona. Pomer poľahčujúcich a priťažujúcich okolností tak zostal vyrovnaný. Pri výmere trestu preto bolo podľa krajského súdu následne potrebné použiť § 38 ods. 2 Trestného zákona a ukladať sťažovateľovi trest odňatia slobody v základnej trestnej sadzbe vo výmere desať až pätnásť rokov.

19. Po oboznámení sa s uvedenými dôvodmi rozhodnutia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že tieto sú ústavne konformné.

20. Pokiaľ krajský súd, zohľadniac konkrétne okolnosti prípadu, prejav ľútosti sťažovateľa vyhodnotil ako formálny a nezohľadnil ho ako poľahčujúcu okolnosť a pritom svoj záver aj riadne a zrozumiteľne odôvodnil, postupoval v rozsahu svojej právomoci, v súlade so zákonom, ako aj v súlade so stabilizovanou judikatúrou, preto z ústavnoprávneho hľadiska nie je možné jeho rozhodnutiu vyčítať arbitrárnosť alebo svojvôľu.

21. Postup krajského súdu zodpovedá stanovisku trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. Tpj 55/2016 z 27. júna 2017 (č. R 44/2017), ktorým sťažovateľ mal v úmysle argumentovať vo svoj prospech a ktoré sa zaoberalo otázkou možnosti/nemožnosti priznania poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. n) a l) Trestného zákona v prípade prijatia vyhlásenia obžalovaného o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 písm. b) alebo c) Trestného poriadku a ktoré potvrdilo, že poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. l) Trestného zákona predpokladá aj úprimné oľutovanie trestného činu, ktoré je potrebné posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu. Postup krajského súdu nebol v rozpore ani so závermi najvyššieho súdu prijatými v uznesení č. k. 5 Tdo 40/2020 z 30. júna 2020, na ktoré sťažovateľ v ústavnej sťažnosti takisto poukazoval, a to z dôvodu, že v tomto rozhodnutí najvyšší súd rovnako uzavrel, že pokiaľ ide o preukázanie splnenia podmienky v podobe „kvalifikovanej“ ľútosti, túto je potrebné posudzovať podľa konkrétnych okolností prípadu, pričom záver o jej ne/existencii nemožno zakladať výlučne na ústnych prejavoch obvineného uskutočnených pred súdom, ale je nevyhnutné zohľadniť aj ostatné procesné prejavy obvineného (napr. obsah záverečnej reči, posledného slova), celkové okolnosti prípadu (napr. o aký druh trestnej činnosti s prihliadnutím na formu zavinenia išlo), osobu páchatel'a (napr. či dosiaľ viedol riadny život), príp. ďalšie skutočnosti, ktoré predznamenávajú jeho vnútorný vzťah k spáchanému trestnému činu.

22. Krajský súd vyhodnotil, že ľútosť sťažovateľa, ktorý bol už súdne trestaný za rovnaký trestný čin, ktorý rovnako oľutoval a bezprostredne po vykonaní trestu odňatia slobody sa ho opätovne dopustil, nie je dôveryhodná (resp. je neúprimná) a nemožno ju z tohto dôvodu prijať ako poľahčujúcu okolnosť. Spôsob, akým krajský súd aplikoval relevantnú právnu úpravu na prípad sťažovateľa, nevykazuje znaky svojvôle ani arbitrárnosti a je v súlade s uvedenou judikatúrou všeobecných súdov. Záver krajského súdu je logický, vychádza zo skutkových okolností prípadu a osoby páchatel'a.

23. Nemožno akceptovať ani tvrdenie sťažovateľa, že by sa v prípade odsúdenia páchatel'ov za obzvlášť závažný zločin podľa § 172 ods. 2 písm. a) Trestného zákona nikdy nemohlo použiť priznanie poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona.

24. Podľa § 172 ods. 2 písm. a) Trestného zákona odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a už bol za taký čin odsúdený.

25. Predošlé odsúdenie v zmysle citovaného ustanovenia Trestného zákona nijako nebráni použitiu poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona, avšak jeho aplikovanie bude záležať na posúdení konkrétnych okolností tej-ktorej trestnej veci tak, ako to bolo aj v danom prípade.

26. Zhrnúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že nezistil žiaden neprípustný zásah do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny) alebo do jeho práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a v uvedených súvislostiach nemožno konštatovať ani to, že by bol sťažovateľ pozbavený osobnej slobody inak ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 8 ods. 2 listiny).

27. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

28. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je v súlade s platnou právnou úpravou, nepopiera zmysel aplikovaných právnych noriem a obsahuje dostatočne náležité a zrozumiteľné vysvetlenie svojich právnych záverov, a teda nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi sťažovateľom označenými základnými právami, ktorých porušenie namietal, a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

29. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu